

Natuurtoets
De Verwondering, Nieuwveen

Opdrachtgever: Advies- en ingenieursbureau Oranjewoud
Contactpersoon: Dhr. E. Riphagen

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch
Kenmerk: ORNA1208
Status: Concept
Datum: 13-9-2012
Auteurs: Ing. D. Peereboom
Controle: Ing. S. Van Lieshout
Foto's: Ing. D. Peereboom

1.	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING EN DOEL	3
1.2	NATUURBESCHERMINGSWETGEVING	3
1.3	ONDERZOEKSMETHODE.....	3
1.4	LEESWIJZER	3
2.	PLANGEBIED EN ONTWIKKELINGEN	4
2.1.	PLANGEBIED.....	4
2.1.1.	LIGGING TEN OPZICHTE VAN BESCHERMDE NATUUR	4
2.2.	ONTWIKKELINGEN	5
3.	TOETSING FLORA- EN FAUNAWET.....	5
3.1.	BRONNENONDERZOEK.....	5
3.1.1.	ZOOGDIEREN.....	5
3.1.2.	VOGELS.....	5
3.1.3.	REPTIELEN	5
3.1.4.	AMFIBIEËN.....	5
3.1.5.	VISSEN.....	6
3.1.6.	ONGEWERVELDEN	6
3.1.7.	FLORA.....	6
3.2.	HABITATSCAN	7
3.3.	MOGELIJK AANWEZIGE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA	8
4.	EFFECTEN	8
4.1.	EFFECTEN TEN AANZIEN VAN DE PLANNEN	8
4.2.	EFFECTEN TEN AANZIEN VAN DE FLORA- EN FAUNAWET.....	9
5.	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	9

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De Gemeente Nieuwkoop is voornemens een nieuw bestemmingsplan op te stellen ten behoeve van de woningbouwlocatie De Verwondering. Ten aanzien van het ontwerp bestemmingsplan dienen de mogelijke effecten op beschermde flora, fauna en natuurgebieden in kaart te worden gebracht.

Middels deze natuurtoets worden de mogelijke effecten en de verplichtingen ten aanzien van natuurwetgeving inzichtelijk gemaakt.

1.2 NATUURBESCHERMINGSWETGEVING

In Nederland is de bescherming van natuur opgedeeld in soortbescherming middels de Flora- en faunawet en gebiedsbescherming middels de Natuurbeschermingswet 1998.

De Flora- en faunawet beschermt alle inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), vogels, reptielen en amfibieën. Bij de vissen, ongewervelde dieren en planten zijn alleen die soorten beschermd die als zodanig zijn aangewezen. Alle voor deze soorten nadelige handelingen zijn in principe verboden. Voor de meer algemene soorten, welke zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet, geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ordening. Voor de meer zeldzame en kritische soorten, opgenomen in tabellen 2 en 3, geldt een ontheffingplicht bij overtreding van de wet of dienen afdoende mitigerende maatregelen te worden genomen ter voorkoming van overtreding van deze wet.

De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt Natura2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten. Deze gebieden zijn aangewezen aan de hand van de Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn voor bepaalde daar voorkomende habitattypen, dier- en plantensoorten. Alle plannen, binnen of buiten deze gebieden, welke mogelijk direct of indirect effect hebben op deze gebieden dienen te worden getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998.

1.3 ONDERZOEKSMETHODE

Deze studie bestaat uit een bronnenonderzoek en een habitatscan. Tijdens het bronnenonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd om te onderzoeken welke beschermde soorten er in het projectgebied verwacht kunnen worden. De geraadpleegde bronnen zijn o.a.; Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen van de verschillende soortgroepen, eerder in de regio uitgevoerde onderzoeken, in de regio actieve werkgroepen en PGO's, databanken met verspreidingsgegevens en het aanwijzingsbesluit Natura2000 gebieden. Daarnaast zijn alle beschermde natuurgebieden in de directe omgeving van het plangebied in kaart gebracht.

Uit het bronnenonderzoek volgt een lijst met beschermde soorten welke mogelijk in het projectgebied voor kunnen komen. Tijdens de habitatscan is onderzocht of deze soorten ook daadwerkelijk voor kunnen komen in het projectgebied, rekening houdend met het habitat, de habitateisen en de verspreidingsgegevens van de betreffende soorten. Daarnaast kunnen er tijdens het veldbezoek nog soorten aan de lijst worden toegevoegd als het habitat geschikt lijkt voor een bepaalde beschermde soort.

Tijdens de habitatscan zijn tevens alle in het plangebied aanwezige bomen op naam gebracht, de locatie ingemeten in RD coördinaten, de diameter op borsthoogte en de vitaliteit van de boom bepaald. Deze resultaten zijn toegevoegd als bijlage 3.

1.4 LEESWIJZER

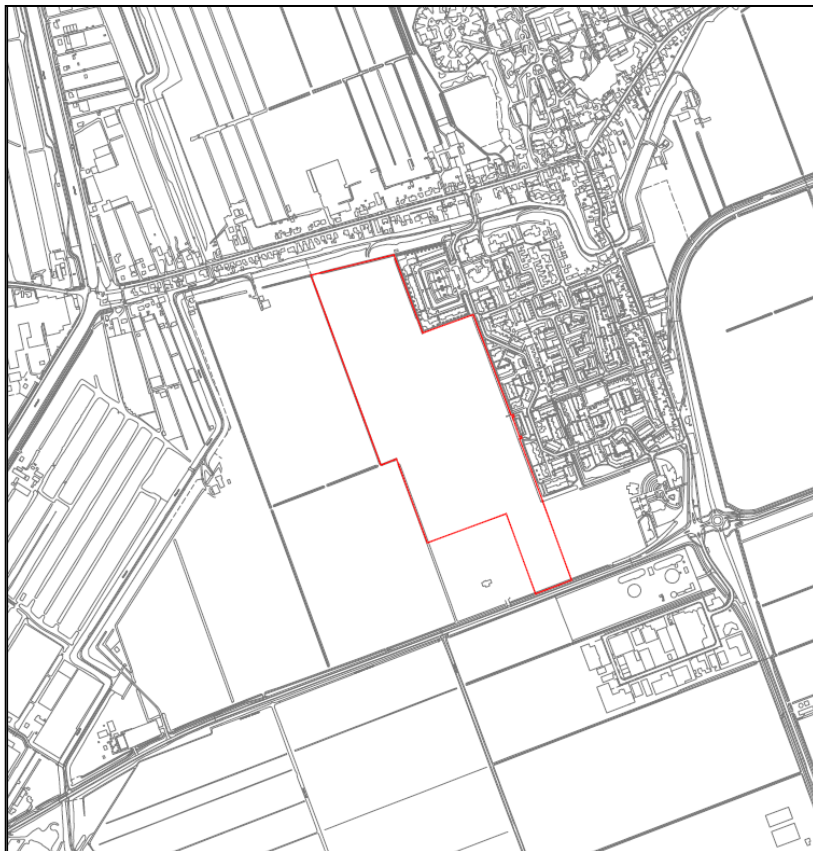
In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het plangebied gegeven, met huidige ecologische waarden en de ligging ten opzichte van beschermde natuur.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het bronnenonderzoek en de habitatscan weergegeven, waarbij de mogelijk aanwezige soorten worden weergegeven en het mogelijke belang van het projectgebied voor deze soorten.

Hoofdstuk 4 geeft een effectanalyse van de plannen ten aanzien van de natuurwetgeving.

2. PLANGEBIED EN ONTWIKKELINGEN

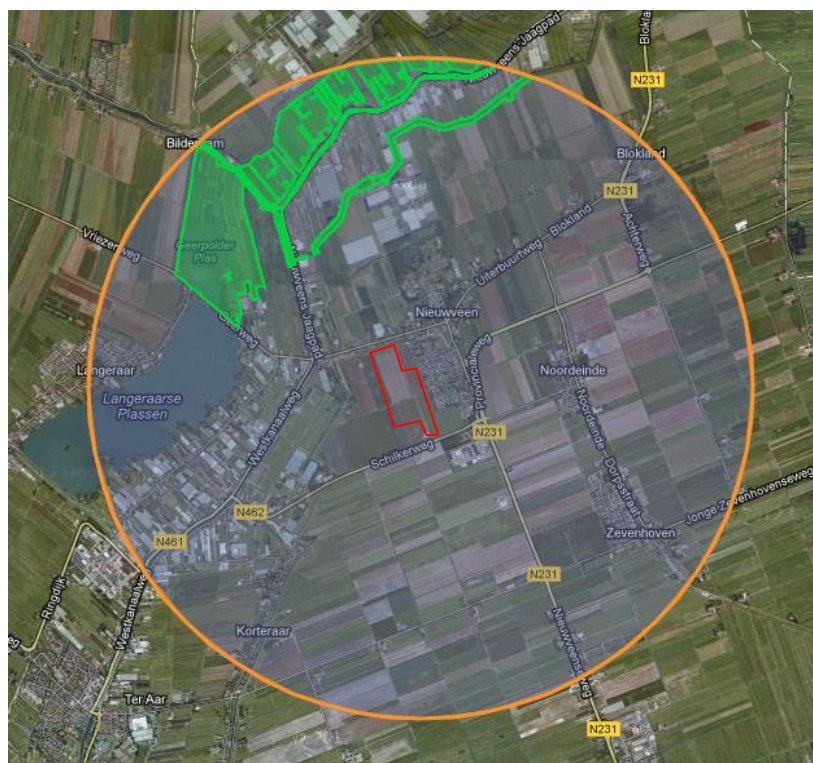
2.1. PLANGEBIED

Het plangebied De Verwondering is gelegen in Nieuwveen, gemeente Nieuwkoop en wordt begrensd door de woonkern van Nieuwveen aan de oostzijde, de Golf & Countryclub Liemeer aan de westzijde en de Schilkerweg aan de zuidzijde. De noordzijde van het plangebied wordt begrensd door het dijklichaam van de Hogendijk. Het gebied bestaat momenteel uit akkerland. Rond en door het plangebied liggen enkele kleine watergangen met steile oevers.

Figuur 1. Ligging plangebied. Bron: Oranjewoud

2.1.1. LIGGING TEN OPZICHTE VAN BESCHERMDE NATUUR

Figuur 2. Ecologische Hoofdstructuur nabij het plangebied. Bron: Alterra.

In figuur 2 is de ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van natuurgebieden in de directe omgeving weergegeven. Ten noorden van Nieuwveen bevindt zich binnen een straal van 3 kilometer van het plangebied het natuurgebied Geerpolder en de Ecologische Hoofdstructuur. Er zijn geen natuurgebieden of beschermde structuren aanwezig in de directe omgeving van het plangebied.

2.2. ONTWIKKELINGEN

De gemeente Nieuwkoop is voornemens een woonlandschap te creëren met circa 166 woningen. De noordzijde van het plangebied zal worden ingericht als woongebied omgeven door bredere watergangen. De zuidzijde behoudt zijn agrarische functie, maar wordt doorsneden door een ontsluitingsweg van de nieuwe woonwijk. De wateren in de nieuwe woonwijk zullen worden voorzien van natuurvriendelijke oevers. Ook zullen er fruitbomen en struiken worden gepland. De wijk zal een groen en herbergzaam uiterlijk krijgen.

3. TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

3.1. BRONNENONDERZOEK

In de NDFF is een globale rapportage opgevraagd van de kilometerhokken 111-466 en 111-467. Uit deze rapportage blijkt dat vrijwel alle soortgroepen niet tot slecht zijn onderzocht, met uitzondering van de groep mossen in kilometerhok 111-467.

3.1.1. ZOOGDIEREN

Volgens het NDFF zijn de zoogdieren in het gehele plangebied niet tot slecht onderzocht.

Uit data van de website Telmee.nl blijkt dat de meervleermuis voorkomt in de omgeving van het plangebied. Ook de watervleermuis, de rosse vleermuis, de ruige dwergvleermuis en de gewone dwergvleermuis komen voor in of in de directe omgeving van het plangebied volgens Telmee.nl. In de ruimere omgeving komt tevens de waterspitsmuis voor (*Peereboom, 2011*)

3.1.2. VOGELS

Volgens NDFF komen respectievelijk 69 en 71 vogelsoorten voor in de kilometerhokken 111-466 en 111 467. Deze database maakt geen onderscheid tussen vogelsoorten met een vaste rust- of verblijfplaats en overige soorten.

Uit de database van Waarneming.nl blijkt dat de volgende vogelsoorten zijn waargenomen in Nieuwveen:

Ooievaar - *Ciconia ciconia*
Lepelaar - *Platalea leucorodia*
Purperreiger - *Ardea purpurea*
Grote Zilverreiger - *Ardea alba*
Boomvalk - *Falco subbuteo*
Kerkuil - *Tyto alba*
Bosuil - *Strix aluco*
Ransuil - *Asio otus*
Ijsvogel - *Alcedo atthis*
Groene Specht - *Picus viridis*

Van deze soorten heeft de ijsvogel in 2008 een territorium gehad ten noordoosten van het plangebied. Circa 500 meter ten zuiden van het plangebied bevindt zich een territorium van de steenuil.

3.1.3. REPTIELEN

Er zijn geen waarnemingen uit de NDFF bekend van reptielen in de omgeving van het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn enkele populaties bekend van de ringslang. Deze komt voor rond Amstelveen, uithoorn, de Nieuwkoopse plassen en rond de Zegerplas te Alphen aan den Rijn (*Peereboom, 2011*).

3.1.4. AMFIBIEËN

Volgens het NDFF komt er een amfibieënsoort voor van tabel 2/3 van de Flora- en faunawet. Afgaand op verspreidingskaarten van amfibieën betreft dit de rugstreeppad. Deze soort komt ook voor in de aangrenzende polder ten zuiden van het plangebied volgens waarneming.nl.

3.1.5. VISSEN

Er zijn geen waarnemingen bekend in de NDFF database van beschermde vissoorten in de omgeving van het plangebied. Uit overige bronnen is het voorkomen bekend in de ruimere omgeving van het plangebied van de rivierdonderpad, de kleine modderkruiper en de bittervoorn (*Peereboom, 2011*).

3.1.6. ONGEWERVELDEN

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelden in de omgeving van het plangebied.

3.1.7. FLORA

Volgens de NDFF komen er twee soorten voor van tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet in kilometerhok 111-467. Er zijn verder geen waarnemingen bekend van beschermde of bijzondere vaatplanten rond het plangebied.

3.2. HABITATSCAN

Op 12-9-2012 heeft een habitatscan plaatsgevonden. Hierbij is het plangebied beoordeeld op aanwezigheid en geschiktheid voor beschermde flora en fauna. De aanwezige wateren zijn steekproefsgewijs afgevist met een groot schepnet.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit akkerland, omgeven door smalle sloten en greppels (zie foto 1).

De akkers worden intensief beheerd. De akkerranden zijn vrij kaal en vormen een steile oever richting de smalle en ondiepe watergangen. De flora op de akkers is zeer arm van diversiteit, enkel typische akkerlandsoorten als kruipende boterbloem, smeerwortel, Engels raaigras en liesgras zijn aangetroffen.

De watergangen zijn plaatselijk sterk begroeid met grof hoornblad, klein kroos, bultkroos en wieren. In de watergangen is een dikke sliblaag aanwezig. In de wateren in het plangebied zijn enkel tiendoornige stekelbaarzen aangetroffen. In enkele wateren net buiten maar wel in verbinding met het plangebied zijn enkele tientallen kleine modderkruipers aangetroffen (zie foto 2). De verwachting is dat de kleine modderkruiper incidenteel ook voorkomt in het plangebied zelf. De habitat is vanwege de dikke sliblaag echter vrij ongeschikt voor deze soort, waardoor er geen belangrijk leefgebied aanwezig is.

In de directe omgeving van het plangebied zijn ook enkele juveniele kleine watersalamanders aangetroffen (zie foto 3). Het plangebied zelf is slechts marginaal geschikt voor de kleine watersalamander vanwege de matige waterkwaliteit en het ontbreken van landhabitat.

Uit de watergangen in en om het plangebied zijn 26 *schijfhoren* verzameld en gedetermineerd om het voorkomen van de platte schijfhoren te onderzoeken. Dit betroffen allen de draaikolk schijfhoren, welke zeer algemeen en niet beschermd is.

De ondiepe, visarme wateren bieden mogelijkheden voor de rugstreepad als voortplantingswater. De woonwijk en de Hogendijk bieden mogelijkheden voor de rugstreepad als landbiotoop en overwinteringsbiotoop. Vanwege het algemeen voorkomen van deze soort in de directe omgeving van het plangebied kan het voorkomen van de soort in het plangebied niet worden uitgesloten.

Voor vleermuizen biedt het plangebied weinig mogelijkheden. Enkel de randen langs de oostzijde kunnen dienst doen als foerageergebied of vliegroute door de aanwezige begroeiing en tuinen. Er zijn geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen in het plangebied.

Vanwege het ontbreken van opgaande beplanting of bebouwing zijn er geen mogelijkheden voor vogels met een vaste rust- of verblijfplaats.

Foto 1. Impressie plangebied

Foto 2. Kleine modderkruiper

Foto 3. Juveniele kleine watersalamander

3.3. MOGELIJK AANWEZIGE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

In onderstaande tabel zijn de mogelijk aanwezige zwaarder beschermde soorten en het potentiële belang van het plangebied voor deze soorten aangegeven.

Tabel 1. Belang van het plangebied voor mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Bescherming	Nederlandse naam	Mogelijke Belang
Tabel 3 Ffwet/ HR IV		
<i>Zoogdieren</i>	Gewone dwergvleermuis	<i>Gering</i>
	Ruige dwergvleermuis	<i>Gering</i>
	Rosse vleermuis	<i>Gering</i>
	Maarvleermuis	<i>Gering</i>
	Watervleermuis	<i>Gering</i>
<i>Vissen</i>	Kleine modderkruiper	<i>Gering</i>
<i>Amfibieën</i>	Rugstreepad	<i>Redelijk</i>

Het mogelijke belang van het plangebied voor de rugstreepad is redelijk. De soort kan voortplantingswater, overwinterhabitat en leefgebied vinden in de watergangen en langs de randen van het plangebied. Vanwege de hoge verspreidingscapaciteit van deze soort en het voorkomen in de directe omgeving van het plangebied, dient rekening te worden gehouden met het voorkomen van de rugstreepad in het plangebied.

4. EFFECTEN

4.1. EFFECTEN TEN AANZIEN VAN DE PLANNEN

De voorgenomen plannen kunnen effect hebben op zwaarder beschermde diersoorten.

Ten aanzien van vleermuizen zijn geen significante effecten te verwachten. Langs de oostzijde is mogelijk foerageergebied aanwezig boven de tuinen en langs begroeiing. Door de aanleg van de nieuwe woonwijken zal dit foerageergebied in oppervlak toenemen. Aanwezige foerageergebieden en vliegroutes worden niet aangetast. Er bevinden zich geen beschermde elementen voor vleermuizen in het plangebied.

Ten aanzien van de kleine modderkruiper is een toename van het leefgebied te verwachten als gevolg van de aanleg van bredere waterpartijen met natuurvriendelijke oevers. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op de kleine modderkruiper. Ten tijde van de werkzaamheden van het vergraven van de watergangen kunnen individuen van de kleine modderkruiper echter wel worden verstoord of worden gedood. Door te werken conform enkele eenvoudig toe te passen maatregelen kunnen deze negatieve effecten echter goed worden voorkomen. Deze maatregelen omvatten bijvoorbeeld bij het verbreden van watergangen; altijd werken in één richting en richting open water. Bij het dempen van watergangen; Watergang droogpompen en de achtergebleven vis handmatig overzetten naar nabijgelegen wateren. Dit zijn slechts enkele voorbeelden. Zodra er meer details zijn over de methode van werken dient hiervoor een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld conform de gedragscode voor de Bouw- en Ontwikkelingssector onder begeleiding van een ter zake kundige.

Ten aanzien van de rugstreepad zijn negatieve effecten te verwachten door de verbreding van watergangen. Door deze verbreding worden de watergangen beter geschikt voor (roof)vis, waardoor de *mogelijke* functie als voortplantingswater van de rugstreepad verloren gaat. Op de landhabitat en overwinterhabitat langs de randen en de Hogendijk zijn geen effecten te verwachten. Door de aanleg van tuinen zal deze habitat aanwezig blijven. Ook vinden er geen werkzaamheden plaats aan de Hogendijk.

Ten tijde van de werkzaamheden zal er door het aanbrengen van zand echter ook zeer geschikt leefgebied voor de rugstreepad ontstaan. Vanwege de hoge verspreidingscapaciteit kan deze soort tijdens de werkzaamheden het plangebied betrekken en vervolgens door de werkzaamheden worden vernietigd.

4.2. EFFECTEN TEN AANZIEN VAN DE FLORA- EN FAUNAWET

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op vogels, vleermuizen of andere zoogdieren. Voor deze soortgroepen is zijn geen maatregelen ten aanzien van de Flora- en faunawet vereist.

De kleine modderkruiper is beschermd middels tabel 2 van de flora- en faunawet. Door te werken conform een goedgekeurde gedragscode van het Ministerie van EL&I voldoet men aan de eisen voor een vrijstelling van de Flora- en faunawet voor deze soort. Deze gedragscode eist de implementatie van een locatie- en soortspecifiek ecologisch werkprotocol.

De rugstreepad is beschermd middels tabel 3 van de flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Dit houdt in dat er geen negatieve effecten op deze soort plaats mogen vinden. Er is geen ontheffingsmogelijkheid van de Flora- en faunawet voor de rugstreepad in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat de werkzaamheden zodanig dienen te worden uitgevoerd dat er geen schade aan individuen of populaties van deze soort mag ontstaan. Doordat momenteel niet bekend is of er in de huidige situatie rugstreepadden van het plangebied gebruik maken, is niet duidelijk of er leefgebied van deze soort verloren gaat, en of dit dus gecompenseerd moet worden. Het is aan te bevelen een jaar voorafgaand aan de werkzaamheden een inventarisatie van de rugstreepad uit te voeren.

Ten tijde van de werkzaamheden dient ook te worden voorkomen dat de rugstreepad alsnog (of weer) het plangebied betreft. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld.

5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Flora- en faunawet

De volgende streng beschermde soorten komen (mogelijk) voor in het plangebied en kunnen door de plannen negatief worden beïnvloed:

- Kleine modderkruiper;
- Rugstreepad

Ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet dienen de volgende maatregelen te worden uitgevoerd:

- Werkzaamheden aan watergangen dienen conform een goedgekeurde gedragscode plaats te vinden;
- Het voorkomen van de rugstreepad dient een jaar voorafgaand aan de werkzaamheden in kaart te worden gebracht;
- Afhankelijk van de resultaten van bovenstaande inventarisatie dienen mogelijk aanvullende mitigerende of compenserende maatregelen plaats te vinden;
- Ten tijde van de werkzaamheden dient te worden voorkomen dat de rugstreepad het plangebied betreft.

Bovenstaande punten dienen te worden verwerkt in een ecologisch werkprotocol conform een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode.

Aanbevelingen ter bevordering van natuur in de stad

Met behulp van enkele eenvoudige maatregelen kan de natuur in de stad versterkt worden en krijgen planten en dieren ook in nieuwe ontwikkelingslocaties de ruimte. Hiervoor worden voor dit plan de volgende aanbevelingen gedaan;

- Verbreden wateren rondom het perceel en de aanleg van natuurvriendelijke oevers;
- Plaatsing vleermuiskasten of geschikt maken van spouwmuren van nieuwbouw voor vleermuizen, huismussen en zwaluwen;
- Plaatsing (steen)uilen kasten aan de randen van het plangebied;
- Behouden en aanleggen van inheemse groenstructuren.

Dergelijke maatregelen bevorderen de leefbaarheid van een woonwijk aanzienlijk. Ook dragen deze maatregelen sterk bij aan een versnelling van het natuurlijk evenwicht in een nieuwbouwwijk. Dit kan typische problemen als spinnenoverlast of muizenplagen van nieuwbouwwijken voorkomen.

Literatuur

- Bellmann, H. (2007) Vlinders, rupsen en waardplanten, Tirion Uitgevers BV, Baarn
- Boesveld, A., Gmelig Meyling, A., & Van Lente, I. (2009). Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2008. Platte schijfhoen Anisus vorticulus. Stichting Anemoon.
- Bos, F, M. Bosveld, D. Groenendijk, C.van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting (2006). De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hisperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Historisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, (1992). Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Mennema, J., A.J. Quene-Boterenbrood & C.L. Plate (1985). Atlas van de Nederlandse Flora 2, Zeldzame en vrij zeldzame planten, Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht
- Natuurloket (2012). Beknopte eenmalige levering uit NDFF. 11-9-2012
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2002). De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Historisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland
- Nie, H.W., 1996, Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen, Media Publishing, Doetinchem
- Peereboom, D. (2011). Quick scan en voortoets buitengebied Alphen aan den Rijn. Adviesbureau E.C.O. Logisch, Nieuwerkerk aan den IJssel.
- Rijksen, B., en M. Schillemans (2010). Gedragscode Flora- en faunawet gemeente Nieuwkoop. Tauw B.V., Capelle aan den IJssel.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000.- Nederlandse Fauna 5. Nationaal Historisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland

www.limnodata.nl (11-9-2012)
www.telmee.nl. (11-9-2012)
www.waarneming.nl (11-9-2012)
www.provinciaalgreoregister.nl (11-9-2012)